

Belevenissen rond uilebroedsels

G.J. Ordeman

In de omgeving van mijn woning — die in het buitengebied van de gemeente Neede ligt, een half open cultuurlandschap bestaande uit gemengd bos, weiland, bouwland en enkele houtwallen - zijn verleden jaar vier uilesoorten tot broeden gekomen.

Bosuil. De Bosuil broedt reeds vijf jaar in een nestkast in een gemengd bos van circa vijf hectare. Elk jaar produceert het paar één tot drie jongen.

De eerste twee jaren broedden de uilen in een nestkast van het pijpmodel, die onder een iets schuine aflopende tak van een grote Eik, midden in het bos hing. Deze kast had het nadeel dat - vooral in een nat voorjaar - de jongen dikwijls nat werden, doordat de bodem van de kast niet droog gehouden kon worden, ondanks dat een aantal gaten in de bodem van de kast was geboord. Door het dikwijls nat worden, werd de conditie van de jonge vogels aangetast. Hierdoor stierf meestal een gedeelte van deze jonge vogels waarbij na sectie vaak maag-darmwormen werden aangetroffen.

In 1982 werd het pijpmodel vervangen door een model dat vertikaal langs de boomstam hangt.

Afmetingen: lengte 35 cm, breedte 35 cm, hoogte 55 cm, doorsnede vlieggat 15 cm.

in de bodem werden gaten aangebracht. De hiermee behaalde resultaten waren goed; de bodem bleef droog en er werden geen verkleumde en naderhand gestorven jongen meer aangetroffen.

Van 1982 tot en met 1984 zijn zes jongen uitgevlogen waarbij het merendeel door de deskundige ringer H. Vonk van een ring werd voorzien..

Ransuil. Twee ransuileparen broeden reeds een aantal jaren in een oud ekster- of kraaienest in twee bossen, die overwegend uit naaldhout bestaan. De afstand tussen het nest van de Bosuil en de twee Ransuilen is ongeveer anderhalve km.

De jonge Ransuilen zijn ten gevolge van het moeten stellen van prioriteiten tot nog toe niet geringd.

Nimmer heb ik waargenomen dat Ransuilen en Bosuilen in het zelfde bos van ongeveer vijf hectare broeden.

Pogingen om een Ransuil te laten broeden in

Ransuilen geven de voorkeur aan oude ekster- of kraaienesten en broeden soms op de grond.

Foto: Henk Harmsen.



een nestkast, zijn tot op heden zonder resultaat gebleven, kennelijk geven zij de voorkeur aan oude ekster- of kraaienesten die hier in voldoende aantal voorkomen.

Steenuil. Reeds vijf jaar hangt tegenover mijn woning onderaan een horizontale tak van een oude Berk een steenuilekast van het pijpmodel. Elk jaar wordt de kast door een steenuilepaar bewoond en heeft steeds - behalve dit jaar - twee tot vier jongen voortgebracht, die keurig werden geringd.

Uit braakbalonderzoek is mij gebleken dat behalve muizen, insecten en jonge vogels ook kikkers voor de jongen worden aangedragen.

In 1984 is het broedseizoen vreemd gelopen voor dit broedpaar.

Op 17 mei was ik er van overtuigd dat de vogel stevig broedde. Ik heb het nest voorzichtig geïnspecteerd. De vogel broedde op vier eieren. Echter op 20 juni, dus drieëndertig dagen na de eerste waarneming, broedde de vogel nog, hetgeen abnormaal is.

Hierop heb ik met tussenpozen de eieren onder de broedende Steenuil verwijderd en geschouwd. Naar mijn oordeel waren de eieren onbevruucht. Vervolgens heb ik het broeden laten beëindigen en drie eieren opgestuurd naar het CDI om ze op eventuele gifstoffen te laten controleren. Op het CDI kwam men tot

de merkwaardige conclusie dat de eieren goed waren en drie weken waren bebroed. Hoe dan ook, het blijkt dat men bij het opzettelijk beëindigen van een broedpoging toch heel voorzichtig te werk moet gaan.

Op 22 juli heb ik de steenuilekast nog eens gecontroleerd op een vervolgletsel, hoewel dat wel erg onwaarschijnlijk zou zijn.

Groot was mijn verbazing toen ik de kast opende in de kast een eekhoornnest zag. De Eekhoorn sprong verschrikt langs mij heen. Door voorzichtig te kijken met een spiegelkje zag ik vijf jonge Eekhoorns van nog geen week oud.

De Eekhoorns kwamen echter niet terug; kennelijk had ik het nest verstoord. Enkele dagen later ontdekte ik Eekhoorns in een groot parkieteblok, door mij enkele jaren geleden opgehangen aan de rand van het bos op ongeveer honderd meter afstand van een steenuilekast. Hieruit trok ik de voorlopige conclusie dat de Eekhoorns de jongen hadden versleept van de steenuilekast naar het parkieteblok. Mijn vermoeden bleek juist te zijn, toen ik de eerste twee weken van oktober twee oude Eekhoorns met drie jongen bij mijn huis tegen zonsopgang walnoten zag verzamelen voor de wintervoorraad.

Misschien hebben ze, zoals ook twee jaar geleden, als voorraadschuur weer de disselbak van de caravan gekozen.

Ten behoeve van de Kerkull kunnen met goed resultaat nestkasten worden opgehangen.

Foto: Peter Otten.



Kerkuil. Reeds zeven jaar geleden werd door mij in de schuur achter de houten gevel aan de noordzijde op ongeveer vier meter hoogte een kerkuilekast geplaatst. In de kast werden wat turfstrooisel en braakballen uit een andere kerkuilekast gebracht. Tot september 1983 werd de kast slechts één maal door een Kerkuil bezocht. Vanaf dat tijdstip had ik meer succes. Uit waarnemingen en gekrijs gedurende de nachtelijke uren, werd duidelijk dat een paartje zich definitief in de kast had gevestigd. Wellicht jongen die voordien in de gemeente Neede waren groot geworden. De zolderschuur dient als opslagplaats van stro. Om een eventuele broedpoging niet te verstoren werd reeds eind maart in plaats van midden mei stro gekocht en op de zolder opgeslagen. Vervolgens werd afgewacht. Op 18 juni leek het verantwoord voorzichtig een kijkje te nemen. Het bleek dat het kerkuilepaar vier jongen had, die echter nog te klein waren om geringd te worden. Op 2 juli werd opnieuw gekeken, er waren toen nog maar drie jongen, waarvan één kleintje, die vervolgens geringd werden. Op 6 augustus opnieuw voorzichtig met behulp van een spiegelletje gekeken. Toen bleek dat nog twee jonge Kerkuilen aanwezig waren. Kennelijk was er voor drie jongen onvoldoende voedsel geweest, of de ouders had-

■ G.J. Ordelman, Binninkdijk 5, 7161 LN Neede.

Protestbrief

De Waddenzee moet volledig beschermd blijven, zo veel mogelijk omdat de Waddenzee de kinderkamer is van de Noordzeevissen. Want als deze Waddenzee volledig vervuild zou raken dan is dat een internationale natuurramp, en tegen deze vervuiling protesteer ik ten eerste met klem.

In het bijzonder de aanleg van een aardoliepijplijn uit de Noordzee en door Waddenzee, want dat zou een heel gevaarlijke toestand brengen voor het vis- en zeevogelbestand, en de zehonden die er gelukkig nog over zijn mogen niet volledig uitgeroeid worden.

Ieder dier heeft recht van leven en bestaan in de Waddenzee als ook in de Noordzee, men mag niet alles opofferen aan de economie en het geldbelang, want de schatten van de natuur zijn niet in geldwaarde uit te drukken dat moet men zeer goed begrijpen. En de gevaren van die olietankers mag men ook niet onderschatten bij aanvaringen in de mist of bij stormweer.

Er is geen enkele fabriek die zeevogels, zeezoogdieren en andere ongewervelde dieren kan produceren zonder iets van natuurlijke eieren en jongen, wat eenmaal weg en afgestorven is door vervuiling kan nooit meer goed komen.

Daarom is het de plicht van de internationale

den nog onvoldoende ervaring in het grootbrengen van jonge pupillen.

Op 21 augustus 's avonds om half tien, hebben wij geconstateerd dat de twee jongen voor het eerst uitvlogen. Wat een prachtig gezicht!

Daarna kwamen ze nog circa vijf dagen terug in de kast, toen zijn ze voor goed vertrokken. De braakballen van de Kerkuil bestonden uit resten van jonge, kleine vogeltjes en muizen. In de gemeente Neede bevinden zich overigens reeds een aantal jaren negen geregistreerde broedparen van Kerkuilen. Zij broeden alle in nestkasten, die door de plaatselijke vogelwerkgroep bij landbouwers werden opgehangen. Waarachtig een prachtig resultaat! Op deze wijze wordt ook de belangstelling van de landbouwers voor het vogelgebeuren geactiveerd.

Zodra het broedseizoen is afgelopen worden de nestkasten schoongemaakt. Alleen in de nestkasten van de Bosuil en Kerkuil laat ik wat nestmateriaal achter; in de kerkuilekast bovendien nog wat verse braakballen. In maart bezoek ik nogmaals alle door mij opgehangen steenuilekasten, ik maak ze dan helemaal schoon en strooi op de bodem een laagje turfstrooisel dat als nestmateriaal kan dienen en bovendien eischaalbeschadiging voorkomt.

milieuorganisaties en de regeringen van de landen die aan de Waddenzee en de Noordzee liggen, om strengere milieuwetten voor te schrijven in het belang van de internationale natuurbescherming van het zeemilieu.

Men mag de natuurbescherming niet afbreken omdat er te veel werkloosheid is in Europa, want dat is juist verkeerd en in het nadeel van mens en dier. Men benut de werkloosheid dikwijls om de natuurwaarden te verdringen en te vervuilen.

Het is de plicht van de mens de natuurbescherming zo veel mogelijk te verdedigen en te straffen waar er overtreders zijn.

■ Leopold De Smet, Nieuwstraat 79, B-9310 Lede, België.

Dialezing over natuur- en landschaps (fotografie)

Koos Dansen, part-time natuur- en landschapsfotograaf, publicist, spreker en voorlichter heeft een dia-lezing samengesteld aan de hand van tweehonderd eigen kleuren-dia's (waaronder 87 vogelopnamen) waarin diverse Nederlandse landschapstypen biotoopsgewijs aan bod komen.

Geïnteresseerden kunnen een folder aanvragen en nadere inlichtingen verkrijgen bij Koos Dansen, Marishof 20, 8072 JZ Nunspeet, 03412 - 52 439.